

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Vägar till ett tryggare samhälle (SOU 2021:85)

Mot bakgrund av de intressen som Åklagarmyndigheten har att bevaka lämnas följande yttrande.

Åklagarmyndigheten välkomnar kommitténs delredovisning av arbetet med att ta fram underlag och skapa förutsättningar för utformningen av en kunskapsbaserad och långsiktig kriminalpolitik.

Åklagarmyndigheten har inte några synpunkter på de förslag som övergripande beskrivs med syftet att skapa en bättre överblick och ett mer sammanhållet och likvärdigt stöd till brottsutsatta.

Åklagarmyndigheten vill lämna följande kommentarer.

2.7.1 Barn och ungas delaktighet i brott

I avsnittet *Angeläget att minska risken för att barn och unga rekryteras till grov brottslighet* anges att det inte finns någon officiell statistik som beskriver brottsdeltagande eller lagföringar bland unga under 15 år. Åklagarmyndigheten för statistik avseende utredningar enligt 31 § lagen (1964:167) om särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare i vilka den som är misstänkt är under 15 år och där åklagare är förundersökningsledare. Uppgifter avseende exempelvis brottstyp, vem som varit misstänkt och eventuell bevistalan kan således tas fram i dessa utredningar.

7.2 Hälsa- och sjukvården har en viktig roll i att uppmärksamma och behandla konsekvenserna av brottsutsatthet

Hälsa- och sjukvården ansvarar för att utfärda rättsintyg där skador som uppkommit till följd av brott dokumenteras. Rättsintyg är ofta ett viktigt underlag i förundersökningen. I denna del vill Åklagarmyndigheten särskilt belysa att möjligheten till adekvat dokumentation som underlag för ett rättsintyg ser väldigt olika ut i landet. För att täcka behovet av undersökningar på orter som ligger långt ifrån de rättsmedicinska enheterna används forensiska dokumentationsläkare (s.k. FD-läkare). I flera delar av landet fall rör det sig om en lång resväg för den brottsutsatta för att kunna dokumentera skadorna hos rättsläkare eller FD-läkare. Den brottsutsatta är då istället hänvisad till den lokala vårdcentralen för dokumentation. Detta innebär att stödet till och

bemötandet av de brottsutsatta i detta avseende varierar beroende på var i landet de befinner sig.

7.6.1 Polismyndighetens informationsskyldighet om stöd till brottsoffer

Åklagarmyndigheten ser fördelar med det förslag som Polismyndigheten framfört om att skapa ett elektroniskt system som överför de brottsutsattas kontaktuppgifter till stödorganisationer. En sådan lösning skulle kunna ge ökade förutsättningar till att fler brottsutsatta får situationsanpassad information. Åklagarmyndigheten ser därmed positivt på kommitténs förslag att regeringen bör utreda förutsättningarna för Polismyndigheten att, med iakttagande av kraven på saklighet och opartiskhet, förmedla uppgifter om brottsutsatta.

7.7.2 Skillnader i landet avseende andelen beviljade kontaktförbud

Av regleringsbrevet för år 2022 framgår att Åklagarmyndigheten, som en del i sin verksamhet för att minska brottsligheten och öka människors trygghet, åläggs ett återrapporteringskrav avseende kontaktförbuden.

Återrapporteringskravet innebär att Åklagarmyndigheten ska följa upp tillämpningen av lagstiftningen om kontaktförbud och redovisa åtgärder för att tillämpningen ska vara enhetlig och effektiv. Som ett led i arbetet med uppföljning av kontaktförbuden har Åklagarmyndigheten tagit fram en modell för månatlig uppföljning av kontaktförbudshandläggningen.

8.5 Målsägandebiträde

Målsägandebiträdet är ett mycket viktigt stöd för brottsoffer i brottmålsprocessen. I och med att målsägandebiträdets uppdrag i högre rätt sedan juli 2018 är begränsat har åklagaren fått överta rollen som representant för målsägandes intressen. Detta är en rollfördelning som, precis såsom kommittén påpekar, kan påverka uppfattningen om åklagarens objektivitet. Åklagarmyndigheten delar kommitténs konstaterande att denna lagändring bör följas upp utifrån bland annat ett åklagarperspektiv.

8.7 En utveckling mot allt fler stora brottmål föranleder diskussion om brottsutsattas upprättelse

Åklagarmyndigheten delar inte kommitténs bedömning att de flesta polisanmälningar inte leder till att åtal väcks och att det är ännu ovanligare att åtalet resulterar i en fällande dom. Åklagarmyndighetens uppfattning är att majoriteten av de åtal som väcks leder till fällande dom, helt eller delvis.

9.3.1 Polismyndighetens information till brottsutsatta bör utvecklas och bli mer situationsanpassad

Åklagarmyndigheten instämmer i kommitténs bedömning och förslag att relevansen och träffsäkerheten i den skriftliga information som Polismyndigheten skickar till brottsutsatta måste öka samt att åtgärder behöver vidtas för att förenkla för och ge stöd till de olika kategorier av medarbetare som har skyldighet att lämna information till de brottsutsatta.

All personal ska ges goda förutsättningar att ge rätt information i rätt situation. Det behöver vidtas kunskapshöjande insatser kring när information ska ges så att det för medarbetarna är tydligt vilka rutiner som gäller kring vem som ska informera, när det bör ske och hur det ska ske.

Inom ramen för Åklagarmyndighetens tillsynsprojekt avseende kontaktförbud som redovisades i april 2020¹ konstaterades att bedömningen av om information om kontaktförbud ska lämnas och på vilket sätt det i så fall ska ske är något som måste göras i det enskilda fallet. Det kan vara en svår uppgift, dels eftersom den polisanställda ofta har begränsad information om situationen, dels eftersom denne inte alltid har tillräckligt god kunskap om kontaktförbud. Det konstaterades vidare att det tas upp en relativt stor mängd ansökningar som från början saknar förutsättningar att beviljas. Dessa ansökningar tynger verksamheterna. För att få en högre kvalitet i de ansökningar som görs krävs kompetensutveckling för de polisanställda som ska bedöma när och hur information om kontaktförbud ska lämnas så att detta kan ske med relevant urskiljning och på ett mer adekvat sätt än vad som sker idag.

Detta yttrande har beslutats av ställföreträdande chefen för Utvecklingscentrum, överåklagaren Mikael Björk, efter föredragning av kammaråklagaren Louise Enocksson Witting. I den slutliga handläggningen av ärendet har också vice överåklagaren Eva deltagit.

På Åklagarmyndighetens vägnar

Mikael Björk

Louise Enocksson Witting

¹ (Polismyndigheten och) Åklagarmyndigheten, *Kontaktförbud - en kartläggning av tillämpningen med synpunkter på iakttagelserna*, Tillsynsrapport 2020:1.

Kopia till

Kommunikationsavdelningen

Rättschefen

Chefen för Utvecklingscentrum

Biblioteket